

ЧАСТИНА І

НАВЧАННЯ ГРАМОТИ І РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

УРОК 1

- Тема.** Україна — рідний дім. Звуки [о], [а].
- Мета:** ознайомити учнів із підручником з української мови; навчити дітей з повагою та любов'ю ставитися до рідної держави, свого народу, прищеплювати любов до України; розвивати мовлення учнів, фонематичний слух, уміння слухати і розуміти українську мову, формувати чітку вимову голосних звуків [о], [а]; виховувати почуття любові до української мови, цікавість до її вивчення.
- Слова для засвоєння:** Україна, мова, українці, мовлю, казати, ось.

ХІД УРОКУ

І. ОРГАНІЗАЦІЯ КЛАСУ

1. Слово вчителя.

На уроці рідну мову
Зараз будемо вивчати.
Розберемо кожне слово,
Щоб нам краще її знати.
Бо вона така чарівна,
Мелодійно так звучить...

2. Вітання вчителя українською мовою.

ІІ. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПІДРУЧНИКОМ «УКРАЇНЬСЬКА МОВА»

Учитель звертає увагу на прізвища авторів, малюнок на обкладинці та умовні позначення, які зустрічатимуться в підручнику.

ІІІ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Читання вчителем вірша Ліни Костенко «Буває, часом сліпну від краси».

Буває, часом сліпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво,
Оці степи, це небо, ці ліси,

Усе так гарно, чисто, незрадливо,
 Усе як є — дорога, явори,
 Усе моє, все зветься Україна.

2. Асоціативний куш.

Учитель називає тему одним словом, а учні згадують усі слова, які стосуються цієї теми. Вчитель фіксує відповіді у вигляді своєрідного «куща». Отже, перед очима дітей виростає цікавий «куш», на гілках якого знаходяться відомості про це слово.

— Діти, а як ви розумієте, що таке Батьківщина?

IV. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І ЗАВДАНЬ УРОКУ

Слово вчителя.

— Сьогодні, діти, ми розмовлятимемо про країну, в якій ми живемо. Читатимемо вірші, присвячені Україні.

V. РОБОТА НАД НОВИМ МАТЕРІАЛОМ

1. Розповідь учителя з елементами бесіди.

Кожна людина з великою любов'ю і душевним трепетом згадує те місце, де вона народилася, де промайнуло її дитинство, дитинство з дивосвітом-казкою, з материнською ласкою у затишній батьківській оселі. Те родинне вогнище — маленька батьківщина кожної людини. То її велике «Я», з якого починається людина, родина, Батьківщина і вся наша велична й неповторна у світі Україна.

— А якщо об'єднати разом усі родини, усіх людей, які живуть в Україні, то як тоді ми їх назвемо?

— Так, народ України, український народ. Ми з вами живемо в Україні й будемо вивчати українську мову.

Україна — це батьківська земля, рідний край, де ми народилися. Наша Україна стала домівкою для людей різних національностей. Ми всі одна родина і повинні жити дружно. Але для кожного дорога його мова, а нам, українцям, найближча до серця — українська.

2. Робота над віршем В. Забаштанського «Мови нема без народу» на с. 3 підручника.

а) Бесіда за малюнком.

— Кого ви бачите на малюнку?

— Як одягнені діти?

— Що вони тримають у руках?

б) Читання вчителем вірша В. Забаштанського «Мови нема без народу».

3. Робота над віршем А. Німенка «Сонячний дім».

а) Читання вірша вчителем.

б) Бесіда за змістом вірша.

— Про який дім ідеться у вірші?

— Як живеться в цьому домі?

— Які слова про це свідчать?

— Хто живе в ньому?

в) Ознайомлення з малюнком на с. 4 підручника.

(Учитель пояснює, що на малюнку зображені родини різних народів, які є нашими «сусідами».)

4. Словникова робота за підручником (с. 5).

Мова — язык; казати — говорить; мовлю — говорю; ось — вот.

5. Ознайомлення з чіткою вимовою голосних [о], [а].

а) Пояснення вчителя.

В українській і російській мовах багато однакових слів та букв. Буває так, що слова пишуться однаково, але вимовляються (произносятся) по-різному.

б) Слухання фонетичного запису слів українською та російською мовами.

— Чи відрізняється вимова (произношение) цих слів? Чим?

— Запам'ятайте: звуки [о], [а] українською мовою вимовляються чітко.

Українська мова	Російська мова
вода	вода
голова	голова
молоко	молоко
коза	коза
ромашка	ромашка

VI. ЗАКРІПЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Вправлення учнів у чіткій вимові звуків [о], [а] під час читання слів та речень на с. 5 підручника.

2. Ознайомлення із зошитом на друкованій основі. Робота із зошитом (с. 2, вправи 3, 4).

3. Робота з прислів'ями.

— Знайдіть і з'єднайте частини прислів'їв. (Див. с. 8.)

Земля там найкраща,
Де рідний край,
Кожна травичка
Рідна земля
Людина без Вітчизни,
Нема в світі кращої,

там і рай.
на своєму корені росте.
і в жмені мила.
як своя сторона.
де народився ти!
як соловей без пісні.

4. Бесіда за змістом прислів'їв.

- Про що говорять ці прислів'я? Як ви їх розумієте?
- Як ви ставитесь до своєї Батьківщини?
- Які почуття викликає слово «Україна»?
- Що може і повинен кожен із вас уже зараз зробити для своєї України?

5. Читання вчителем вірша М. Сингаївського «Вся моя родина».

Мати, мова, Батьківщина —
 От і вся моя родина.
 Батьківщина, мати, мова —
 Три цілющих, вічних слова.
 Батьківщина, мова, мати —
 Нас повік не роз'єднати.

VII. ПІДСУМОК УРОКУ

Бесіда з учнями.

- Як треба вимовляти в українській мові звуки [o], [a]?
- Як називається країна, де ми живемо?
- Повторімо хором: Наша Батьківщина — Україна.

VIII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Вивчити напам'ять вірш Володимира Забаштанського «Мови нема без народу» (с. 3 підручника).
2. Виконати вправу 5 (с. 2 зошита).

УРОК 2

Тема.

Родина.

Мета:

засвоїти слова на тему «Родина», формувати вміння вживати їх при побудові усних висловлювань, збагачувати словниковий запас слів; розвивати вміння

слухати і розуміти українську мову; виховувати глибокі почуття любові до батьків та інших членів родини.

Слова для засвоєння: родина, дідусь, бабуся, онука, донька, тато, вітатися, готує, допомагати, сідати, малювати, малюнок, фарби, пензлик, тин, соняшник.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЯ КЛАСУ

Слово вчителя.

— Діти, подивіться одне на одного, усміхніться. Тепер мені усміхніться. Ось із таким гарним настроєм, доброзичливим ставленням одне до одного ми і розпочинаємо наш урок.

II. ПЕРЕВІРКА ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

1. Читання напам'ять вірша В. Забаштанського «Мови нема без народу».
2. Зачитування по порядку слів, які вписали в клітинки кросворда.

III. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ

1. Мовна розминка.

Начитався букварика
Та й малюю косарика.
Коси сіно, косарику,
На своєму гектарыку.

2. Вправа на розвиток фонематичного слуху.

— Послухайте уважно слова і скажіть, чи всі вони вимовлені українською мовою.

Голова, корова, коза, моряк, здоров'я, кора, робота.

(Слова робота і корова вчитель вимовляє за нормами російської мови.)

- Хто назве слова, які вимовлені по-російськи?
- Вимовте їх правильно українською мовою.

3. Активізація слів, засвоєних на попередньому уроці.

- Як називається наша Батьківщина?
- Яка рідна мова українського народу?